# ARREST VAN HET HOF (Eerste kamer)

18 juli 2007 *

In zaak C-213/06 P,

betreffende een hogere voorziening krachtens artikel 56 van het Statuut van het Hof van Justitie, ingesteld op 8 mei 2006,

**Europees Bureau voor wederopbouw (EBW),** vertegenwoordigd door S. Orlandi en J.-N. Louis, advocaten, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg,

rekwirant,

andere partij bij de procedure:

**Georgios Karatzoglou,** voormalig tijdelijk functionaris van het Europees Bureau voor wederopbouw, wonende te Ioannina (Griekenland), vertegenwoordigd door S. Pappas, dikigoros,

verzoeker in eerste aanleg,

* Procestaal: Engels.

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste kamer),

samengesteld als volgt: P. Jann, kamerpresident, R. Schintgen, A. Tizzano (rapporteur), A. Borg Barthet en E. Levits, rechters,

advocaat-generaal: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
griffier: R. Grass,

gezien de stukken en na de terechtzitting op 10 mei 2007,

gelet op de beslissing, de advocaat-generaal gehoord, om de zaak zonder conclusie te berechten,

het navolgende

## Arrest

1 Het Europees Bureau voor de wederopbouw (hierna: „EBW") verzoekt om vernietiging van het arrest van het Gerecht van eerste aanleg van de Europese Gemeenschappen van 23 februari 2006, Karatzoglou/EBW (T-471/04, JurAmbt blz. I-A-2-35 en II-A-2-157; hierna: „bestreden arrest"), waarbij het Gerecht zijn besluit van 26 februari 2004 houdende beëindiging van de aanwervingovereenkomst van Karatzoglou (hierna: „litigieuze besluit") nietig heeft verklaard.

## Toepasselijke bepalingen

2 Het EBW is opgericht bij verordening (EG) nr. 2454/1999 van de Raad van 15 november 1999 tot wijziging van verordening (EG) nr. 1628/96 betreffende de steun aan Bosnië-Herzegovina, Kroatië, de Federale Republiek Joegoslavië en de Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië (PB L 299, blz. 1).

3 Volgens overweging 19 van verordening nr. 2454/1999 is het EBW opgericht om te voorzien in de behoeften van de wederopbouw van die staten en zal, als deze doelstelling bereikt is, worden voorgesteld het EBW op te heffen.

4 De bepalingen betreffende de werking van het EBW zijn neergelegd in verordening (EG) nr. 2667/2000 van de Raad van 5 december 2000 betreffende het Europees Bureau voor wederopbouw (PB L 306, blz. 7). Die verordening is een aantal malen gewijzigd, laatstelijk bij verordening (EG) nr. 1756/2006 van de Raad van 28 november 2006 (PB L 332, blz. 18; hierna: „verordening nr. 2667/2000"), die met name het mandaat van het EBW heeft verlengd tot 31 december 2008.

5 Artikel 10 van verordening nr. 2667/2000 luidt:

„Voor het personeel van het [EBW] gelden dezelfde voorschriften en regelingen als voor de ambtenaren en andere personeelsleden van de Europese Gemeenschappen [...].

Het personeel van het [EBW] is samengesteld uit een beperkt aantal door de Commissie of de lidstaten voor managementfuncties toegewezen of gedetacheerde ambtenaren. De overige personeelsleden worden door het [EBW] aangeworven voor een periode die overeenstemt met de periode waarin het [EBW] hen nodig heeft."

6 De artikelen 2 en 3 van verordening (EEG, Euratom, EGKS) nr. 259/68 van de Raad van 29 februari 1968 tot vaststelling van het Statuut van de ambtenaren van de Europese Gemeenschappen en de regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van deze Gemeenschappen, alsmede van bijzondere maatregelen welke tijdelijk op de ambtenaren van de Commissie van toepassing zijn (PB L 56, blz. 1), zoals deze tot 30 april 2004 golden, stellen het Statuut van de ambtenaren van de Europese Gemeenschappen (hierna: „Statuut") vast respectievelijk de Regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van de Europese Gemeenschappen (hierna: „RAP").

7 In de ten tijde van de feiten van deze zaak toepasselijke versie bevatte hoofdstuk 9 van titel II van de RAP, „Beëindiging van de dienst", de artikelen 47 tot en met 50 en voorzag het in de verschillende gevallen van beëindiging van overeenkomsten van tijdelijk functionarissen.

8 In het bijzonder bepaalde artikel 47, lid 2, sub a, van de RAP dat de dienst van een tijdelijk functionaris bij overeenkomsten voor onbepaalde tijd eindigt „na afloop van de in de overeenkomst vastgestelde opzeggingstermijn".

## Feiten van het geding

9 Volgens artikel 4 van zijn aanwervingsovereenkomst (hierna: „overeenkomst") is Karatzoglou met ingang van 7 november 2001 voor een duur van 18 maanden door het EBW aangeworven als tijdelijk functionaris.

10 Artikel 5, sub b, van de overeenkomst bepaalt:

„Deze overeenkomst kan door de instelling of door het personeelslid worden beëindigd om elke in de artikelen 47 tot en met 50 van de [RAP] gespecificeerde reden overeenkomstig de in die artikelen genoemde voorwaarden [...]"

11 Aan het einde van de aanvankelijke overeenkomstduur van 18 maanden zijn partijen overeengekomen om hun contractuele betrekkingen voort te zetten op grond van een overeenkomst voor onbepaalde tijd. Zij hebben daarom de oorspronkelijke overeenkomst gewijzigd door een aanhangsel van 7 mei 2003 (hierna: „aanhangsel").

12 Artikel 4 van de overeenkomst, zoals gewijzigd bij het aanhangsel, luidt:

„De overeenkomst is gesloten voor onbepaalde tijd, doch wordt echter ten laatste bij de opheffing van het [EBW] beëindigd.

Het [EBW] behoudt zich het recht voor, de overeenkomst te beëindigen na een aanzienlijke vermindering of beëindiging van zijn activiteiten vóór de opheffing van het [EBW]."

13 Ingevolge het aanhangsel blijven alle andere artikelen van de oorspronkelijke overeenkomst, daaronder begrepen artikel 5, ongewijzigd.

14 Bij brief van 26 februari 2004 heeft de directeur van het EBW Karatzoglou in de volgende bewoordingen op de hoogte gesteld van de beëindiging van zijn overeenkomst:

„Het spijt mij u te moeten meedelen dat is besloten, uw arbeidsovereenkomst met het [EBW] te beëindigen. Overeenkomstig artikel 47, lid 2, van de [RAP] en artikel 5, sub b, tweede alinea, van uw overeenkomst, zal de opzeggingstermijn drie maanden zijn vanaf 27 februari 2004."

15 Op 27 mei 2004 heeft Karatzoglou tegen het litigieuze besluit een klacht ingediend in de zin van artikel 90 van het Statuut. Deze klacht is stilzwijgend afgewezen, daar het EBW daarop niet heeft geantwoord binnen de in het Statuut voorziene termijn van vier maanden.

**Beroep voor het Gerecht en bestreden arrest**

16 Bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie van het Gerecht op 6 december 2004, heeft Karatzoglou beroep tot nietigverklaring van het litigieuze besluit ingesteld.

17 Dat beroep was gebaseerd op vijf middelen, respectievelijk ontleend aan:

— schending van de motiveringsplicht;

— schending van het beginsel van bescherming van gewettigd vertrouwen;

— schending van artikel 47 van de RAP betreffende de opzeggingstermijn;

— misbruik van bevoegdheid, en

— schending van het beginsel van behoorlijk bestuur.

18 Het Gerecht heeft rekwirants tweede middel onderzocht, ontleend aan schending van het beginsel van bescherming van gewettigd vertrouwen. In de punten 33 en 34 van zijn arrest heeft het herinnerd aan de communautaire rechtspraak dat het recht op bescherming van gewettigd vertrouwen, dat één van de fundamentele beginselen van de Gemeenschap is, zich uitstrekt tot eenieder die zich in een situatie bevindt waaruit blijkt dat de communautaire administratie, door hem nauwkeurige toezeggingen te doen, gegronde verwachtingen bij hem heeft gewekt, waarbij die toezeggingen in elk geval in overeenstemming moeten zijn met de bepalingen van het Statuut.

19 In het licht van dit beginsel heeft het Gerecht onderzocht of artikel 4 van de overeenkomst, zoals gewijzigd bij het aanhangsel, bij Karatzoglou de gegronde verwachting had gewekt dat zijn overeenkomst alleen zou worden beëindigd in geval van een aanzienlijke vermindering of stopzetting van de activiteiten van het EBW vóór de afloop van zijn opdracht.

20 In de punten 36 en 37 van het bestreden arrest heeft het Gerecht erkend dat de bij het aanhangsel aangebrachte wijziging van artikel 4 van de overeenkomst „een dubbelzinnige situatie ten aanzien van de inhoud van de overeenkomst" had gecreëerd. Enerzijds verwijst de overeenkomst in het ongewijzigde artikel 5 immers nog steeds naar de opzegmodaliteiten voorzien in de artikelen 47 tot en met 50 van de RAP, op grond waarvan het EBW de overeenkomst van een tijdelijk functionaris zonder opgave van reden kan beëindigen. Anderzijds had de toevoeging van de tweede alinea van artikel 4 volgens het Gerecht „verzoeker de indruk kunnen geven dat het EBW zijn bevoegdheid om de overeenkomst te beëindigen had beperkt tot de gevallen van een aanzienlijke vermindering of stopzetting van de activiteiten van het EBW vóór de afloop van zijn opdracht".

21 Het Gerecht heeft in de punten 38 en 39 van het bestreden arrest derhalve geoordeeld dat Karatzoglou mocht aannemen dat artikel 4 van de overeenkomst, zoals gewijzigd bij het aanhangsel, tot doel had, bij voorbaat de reden van een eventuele latere beëindiging aan te geven — namelijk de aanzienlijke vermindering of stopzetting van de activiteiten van het EBW vóór de afloop van zijn opdracht — zodat artikel 5, sub b, van die overeenkomst ingevolge de bij het aanhangsel gewijzigde regeling van de overeenkomst slechts ten dele kon worden toegepast. Bovendien was het Gerecht van oordeel dat Karatzoglou mocht verwachten dat onnauwkeurige bepalingen van een arbeidsovereenkomst in een voor de zwakste partij gunstige zin worden uitgelegd.

22 In de punten 41 tot en met 45 van het bestreden arrest heeft het Gerecht hieruit afgeleid dat de „aldus bij verzoeker gewekte verwachting" als gewettigd moest worden beschouwd, aangezien onder meer geen enkele bepaling van de RAP het EBW verbood, zijn bevoegdheid tot beëindiging te beperken door middel van contractuele bepalingen.

23 Daar het tweede middel van het beroep was aanvaard, heeft het Gerecht het litigieuze besluit nietig verklaard zonder de andere middelen te onderzoeken.

**Conclusies van partijen voor het Hof**

24 Het EBW concludeert dat het het Hof behage:

— het bestreden arrest te vernietigen;

— de zaak zelf af te doen en het door Karatzoglou ingestelde beroep te verwerpen, en

— Karatzoglou te verwijzen in de kosten van de beide instanties.

25 Karatzoglou concludeert dat het het Hof behage:

— de hogere voorziening niet-ontvankelijk of, subsidiair, ongegrond te verklaren, en

— het EBW te verwijzen in de kosten.

**Ontvankelijkheid van de hogere voorziening**

26 Karatzoglou stelt dat de hogere voorziening niet-ontvankelijk is, omdat deze te laat is ingesteld. De in artikel 56 van het Statuut van het Hof van Justitie voorziene termijn van twee maanden liep op 8 mei 2006 af, terwijl de hogere voorziening pas op 9 mei 2006 is ingesteld.

27 Vastgesteld zij echter dat de hogere voorziening is ingesteld bij faxbericht van 8 mei 2006, dat wil zeggen binnen de termijn van twee maanden zoals voorgeschreven in voormeld artikel 56. De door Karatzoglou genoemde datum is die van de neerlegging van het origineel van het inleidend verzoekschrift.

28 Artikel 37, lid 6, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof bepaalt dat „de dag waarop een kopie van het ondertekende origineel van een processtuk [...] per telefax of door middel van enig ander technisch communicatiemiddel waarover

het Hof beschikt, ter griffie binnenkomt, voor de berekening van de procestermijnen in aanmerking [wordt] genomen, mits het ondertekende origineel van het stuk [...] uiterlijk tien dagen later ter griffie wordt neergelegd".

29 Vastgesteld moet dus worden dat in casu wordt voldaan aan de voorwaarde van deze bepaling. De hogere voorziening is derhalve ontvankelijk.

## Hogere voorziening

30 In de hogere voorziening verwijt het EBW het Gerecht dat het op een aantal punten van een verkeerde rechtsopvatting is uitgegaan. Samengevat beoogt het met een eerste middel dat het Gerecht de bewoordingen van de overeenkomst heeft uitgelegd in een zin die kennelijk strijdig is met de wil van partijen en, met een tweede middel, dat het Gerecht ten onrechte heeft geconcludeerd dat het beginsel van bescherming van gewettigd vertrouwen was geschonden.

31 In het kader van het tweede middel, dat eerst moet worden onderzocht, stelt het EBW met name dat in casu niet is voldaan aan de voorwaarden waarvan de communautaire rechtspraak het beroep op het beginsel van bescherming van gewettigd vertrouwen afhankelijk stelt. Onder verwijzing naar de vaste rechtspraak van het Gerecht (zie arrest van 7 november 2002, G/Commissie, T-199/01, JurAmbt blz. I-A-217 en II-1085, punt 38) stelt het EBW dat uit tegenstrijdige bepalingen zoals die in de overeenkomst zijn opgenomen, geen „precieze, onvoorwaardelijke en onderling overeenstemmende toezegging" kan worden afgeleid. Voorts zijn de toezeggingen die Karatzoglou gegeven zouden zijn niet in overeenstemming met de bij het EBW geldende regels en, met name, met artikel 23 van verordening nr. 2454/1999 dat het EBW verplicht, alleen personeelsleden aan te nemen voor een periode die overeenstemt met de periode waarin het hen nodig heeft.

32 Karatzoglou antwoordt hierop dat het Gerecht terecht heeft geoordeeld dat hem voldoende precieze, onvoorwaardelijke en onderling overeenstemmende toezeggingen zijn gegeven over de beperking van de redenen voor beëindiging van zijn overeenkomst. Het EBW heeft hem niet slechts vage toezeggingen gedaan, maar heeft met hem een aanhangsel bij de overeenkomst gesloten teneinde het rechtskader waarbinnen hij was tewerkgesteld, te wijzigen. Bovendien is het gewettigd vertrouwen waarop hij zich beroept volledig in overeenstemming met het geldende recht, aangezien geen enkele bepaling van de RAP het bevoegde gezag verbiedt, zijn bevoegdheid om arbeidsovereenkomsten te beëindigen te beperken door middel van contractuele bepalingen.

33 Dienaangaande zij er om te beginnen aan herinnerd dat volgens vaste rechtspraak het beginsel van bescherming van gewettigd vertrouwen één van de fundamentele beginselen van de Gemeenschap is (zie onder meer arrest van 5 mei 1981, Dürbeck, 112/80, Jurispr. blz. 1095, punt48). Uit de rechtspraak volgt eveneens dat iedere justitiabele zich op dit beginsel kan beroepen wanneer hij zich in een situatie bevindt waaruit blijkt dat de gemeenschapsadministratie, door hem precieze toezeggingen te doen, gegronde verwachtingen bij hem heeft gewekt (arresten van 16 december 1987, Delauche/Commissie, 111/86, Jurispr. blz. 5345, punt 24; 25 mei 2000, Kögler/Hof van Justitie, C-82/98 P, Jurispr. blz. I-3855, punt 33, alsmede 22 juni 2006, België en Forum 187/Commissie, C-182/03 en C-217/03, Jurispr. blz. I-5479, punt 147). Die toezeggingen moeten bovendien in overeenstemming zijn met de geldende normen (zie in die zin arresten van 20 juni 1985, Pauvert/Rekenkamer, 228/84, Jurispr. blz. 1969, punten 14 en 15, en 6 februari 1986, Vlachou/Rekenkamer, 162/84, Jurispr. blz. 481, punt 6).

34 Opgemerkt zij dat het Gerecht in de punten 33 en 34 van het bestreden arrest weliswaar terecht aan deze rechtspraak heeft herinnerd, doch dat het in casu een verkeerde toepassing aan de criteria van die rechtspraak heeft gegeven.

35 Meer bepaald moet worden vastgesteld dat uit dit arrest blijkt dat Karatzoglou geen enkele „precieze toezegging" was gedaan, die bij hem enig gewettigd vertrouwen in de duur van zijn arbeidsovereenkomst had kunnen wekken.

36 Het Gerecht heeft in punt 36 van het bestreden arrest immers opgemerkt dat „de bij het aanhangsel aangebrachte wijziging van artikel 4 van de oorspronkelijke overeenkomst [...] een dubbelzinnige situatie heeft doen ontstaan ten aanzien van de inhoud van de overeenkomst". In punt 37 van dat arrest heeft het uiteengezet dat „het EBW zonder de toevoeging van de tweede alinea van artikel 4 zonder meer het recht zou hebben gehad, de overeenkomst [van Karatzoglou] te beëindigen om één van de in de artikelen 47 tot en met 50 van de RAP genoemde redenen, onder voorbehoud van de eerbiediging van de voorwaarden van die artikelen, zoals voorzien in artikel 5, sub b, van de oorspronkelijke overeenkomst. De toevoeging van de tweede alinea van artikel 4 heeft [de betrokkene] evenwel de indruk kunnen geven dat het EBW zijn bevoegdheid om de overeenkomst te beëindigen had beperkt tot de gevallen van een vermindering of stopzetting van de activiteiten van het EBW vóór de afloop van zijn opdracht".

37 Uit het voorgaande volgt dat het Gerecht zelf heeft erkend dat de contractuele situatie van Karatzoglou op zijn minst onzeker was.

38 Anders dan het Gerecht in de punten 38 tot en met 40 van het bestreden arrest heeft geoordeeld, kan een dergelijke dubbelzinnigheid echter niet de basis vormen voor „precieze toezeggingen". Het nieuwe artikel 4 van de overeenkomst kon immers net zo goed in de door Karatzoglou aangevoerde zin worden uitgelegd als in die van het EBW (zie in die zin arrest Kögler/Hof van Justitie, reeds aangehaald, punt 34).

39 Bovendien zij opgemerkt dat uit het bestreden arrest geen enkel ander element volgt dat bij Karatzoglou een vaste overtuiging kon doen ontstaan over de duur van zijn overeenkomst. De conclusie van het Gerecht over het bestaan van dergelijke toezeggingen berust immers uitsluitend op de contractuele situatie volgende uit de wijziging van artikel 4 van Karatzoglous oorspronkelijke overeenkomst.

40 Voorts kan in dit opzicht geen beroep worden gedaan op het door het Gerecht in punt 39 van het bestreden arrest bedoelde beginsel dat de zwakste partij bij een arbeidsovereenkomst ervan mag uitgaan dat onduidelijke bepalingen van die overeenkomst in haar voordeel worden uitgelegd.

41 Het volstaat immers op te merken dat het feit dat Karatzoglou kan worden aangemerkt als de zwakste contractpartij, geen enkele invloed heeft op de vaststelling dat de gemeenschapsadministratie in casu geen nauwkeurige toezeggingen heeft gedaan. Overwegingen verband houdende met de contractuele situatie van Karatzoglou ten opzichte van zijn werkgever kunnen het ontbreken van één van de noodzakelijke voorwaarden voor de vaststelling van het bestaan van een gewettigd vertrouwen niet goedmaken.

42 Hieruit volgt dat in casu niet was voldaan aan de vereiste voorwaarden om te concluderen dat het beginsel van bescherming van gewettigd vertrouwen was geschonden.

43 Het Gerecht is derhalve van een onjuiste rechtsopvatting uitgegaan door te oordelen dat het litigieuze besluit inbreuk had gemaakt op het gewettigd vertrouwen van Karatzoglou dat zijn overeenkomst alleen zou worden beëindigd in geval van een aanzienlijke vermindering of stopzetting van de activiteiten van het EBW vóór de afloop van zijn opdracht.

44 Gelet op de voorgaande overwegingen moet het tweede middel van de hogere voorziening worden aanvaard.

45 Het bestreden arrest dient derhalve te worden vernietigd, zonder dat de andere grieven ter ondersteuning van de hogere voorziening dienen te worden onderzocht.

**Verwijzing van de zaak naar het Gerecht**

46 Overeenkomstig artikel 61, eerste alinea, van het Statuut van het Hof van Justitie kan het Hof in geval van vernietiging van de beslissing van het Gerecht de zaak zelf afdoen wanneer deze in staat van wijzen is, dan wel haar voor afdoening verwijzen naar het Gerecht.

47 Daar het Gerecht slechts één van de vijf door Karatzoglou aangevoerde middelen heeft onderzocht, is het Hof van oordeel dat het de zaak niet zelf kan afdoen, zodat deze naar het Gerecht moet worden verwezen voor een uitspraak over Karatzoglous vordering strekkende tot nietigverklaring van het litigieuze besluit. De beslissing omtrent de kosten moet worden aangehouden.

Het Hof van Justitie (Eerste kamer) verklaart:

1) **Het arrest van het Gerecht van eerste aanleg van de Europese Gemeenschappen van 23 februari 2006, Karatzoglou/EBW (T-471/04), wordt vernietigd.**

2) **De zaak wordt verwezen naar het Gerecht van eerste aanleg van de Europese Gemeenschappen voor een uitspraak over Karatzoglous vordering tot nietigverklaring van het besluit van het Europees Bureau voor wederopbouw (EBW) van 26 februari 2004 houdende beëindiging van zijn arbeidsovereenkomst.**

3) **De beslissing omtrent de kosten wordt aangehouden.**

ondertekeningen